

напрямі. Необхідно інформувати населення про способи вчинення злочину, проводити аналіз віктимізації за місцем, часом вчинення кишенькових та квартирних крадіжок.

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ

Тарасюк А.Г., слухач магістратури ННПФПСКМ НАВС

З метою об'єктивного дослідження механізму конкретного злочину необхідно вивчати не тільки злочинця, а й жертву злочину. Це зумовлено тим, що приводом до злочинного посягання і умовою, що полегшує його вчинення, іноді може бути й поведінка потерпілого. Таку поведінку у кримінології називають віктимною.

Для жертв корисливо-насильницьких злочинів, а саме розбійних нападів, характерна наявність певного комплексу соціально-демографічних, морально-психологічних і кримінально-правових ознак, прояв яких за певних обставин детермінує їх типову поведінку, що посилює ймовірність стати жертвою злочинів. Тому особи, наділені переліченими характеристиками, неодмінно мають перебувати в центрі уваги правоохоронних органів, а їхні якості – враховуватися під час розроблення заходів із профілактики корисливо-насильницької поведінки.

Саме тому в злочинах, що є проявами корисливо-насильницької поведінки, віктимна поведінка стає важливою умовою, що спричиняє вчинення таких злочинів. Взаємні образи, погрози, знущання не тільки завдають безпосередньої шкоди особі, а й призводять до вчинення тяжких злочинів проти її життя та здоров'я.

На підставі теоретичного аналізу проблеми розбійних нападів науковцями було зроблено припущення, що аморальна поведінка особистості є соціально-перцептивним чинником її віктимності, тобто чим аморальніше поводить себе людина, тим більше вона ризикує стати жертвою злочину. Для перевірки цієї гіпотези було здійснено емпіричне дослідження з метою з'ясування домінуючих особливостей дозлочинної поведінки реалізованих жертв з точки зору злочинців та аналіз міри аморальності дозлочинної поведінки потерпілих. Жертвами розбійних нападів цих засуджених стали: тільки чоловіки у 56 % опитаних, тільки жінки – 4 %, жінки й чоловіки – 28 %, жінки, чоловіки і діти у 9 %. Випадково обрали жертву 57 %, давно обирали – 42 %. Вважають, що жертва сама спровокувала скоєння злочину 60 %, так не вважають – 40 %. Були знайомі з жертвою до скоєння злочину 20 % опитаних, не знайомі – 80 %. Домінуючі особливості дозлочинної поведінки майбутньої жертви: наївність, некритичність – 30 %, агресивність – 27,2 %, аморальність – 23 %, жадібність – 9,2 %, необачність – 7,6 %, довірливість – 7,6 %, зловживання алкоголем або

наркотиками – 7,6 %, ризикованість – 7,6 %, цікавість – 1,6 %, неправомірність – 1,6 %.

Віктимологічна профілактика є самостійним напрямом індивідуального запобігання. Набір профілактичних заходів віктимологічного спрямування залежить від різновидів віктимної поведінки потерпілих: від застережливо-роз'яснювальних – до заходів примусу та фізичного захисту потенційних жертв. Головне завдання – змінити віктимну поведінку потенційних жертв й запобігти можливості їх перетворення на реальних потерпілих від насильницьких злочинів.

Ефективна профілактика корисливих злочинів можлива лише за умов тісної взаємодії між правоохоронними органами та засобами масової інформації: пресою, радіо- і телемовленням, які здійснюють віктимологічну профілактику через інформування населення – як поводитися в тій чи іншій ситуації, а також розмішувати соціальну рекламу профілактичної спрямованості, використовувати її для віктимологічної освіти громадян та повідомлення їх про ефективність результатів правоохоронної діяльності в даному напрямі.

Доцільним є готування навчальних або ігрових роликів, буклетів та брошур, що інформують про те, як не стати жертвою, як поводитись в тій або іншій ситуації і у визначений час, коли можна інформацією охопити якомога більшу аудиторію, показувати їх по телебаченню.

ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНЕ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗДІЙСНЕННЯ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ ГРАБЕЖІВ

Семененко В.В., ад'юнкт кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Запобігання злочинності розглядається кримінологами в широкому (загальносоціальному) і вузькому (спеціально-кримінологічному) значеннях, які іноді називаються рівнями запобігання злочинності. При цьому під загальносоціальним запобіганням розуміється вся соціально позитивна діяльність суспільства й держави (політична, економічна, моральна й ін.), що створює основу для зменшення негативних і антигромадських проявів у суспільстві. Саме загальносоціальне запобігання одночасне виступає умовою для ефективного спеціально-кримінологічного запобігання, яке безпосередньо спрямоване на недопущення вчинення злочинів.

Загальносоціальне запобігання злочинності досягає свого результату опосередковано у процесі вдосконалювання всієї системи суспільних відносин у суспільстві. Зрозумілим є те, що економічно, політично й соціально розвинене суспільство більш захищене від різного роду протиправних і кримінальних деліктів, ніж недосконало